

Till dig som vill använda REAGERA-Närståendeskattning

REAGERA (Responding to Elder Abuse in GERiatric care) är ett forskningsprojekt som bedrivs i samarbete mellan Region Östergötland, Region Jönköpings Län, Linköpings Universitet, Jönköping University och Linnéuniversitetet. Det långsiktiga målet med projektet är att förbättra det stöd som ges inom hälso- och sjukvård och kommunal omsorg till äldre personer som är eller har varit utsatta för olika typer av våld och övergrepp. Frågeformuläret REAGERA-Närstående har tagits fram inom ramen för forskningsprojektet och genomgår under åren 2023-2025 en vetenskaplig utvärdering.

Formuläret är ett sätt att ställa frågor om såväl utövande som utsatthet för kränkningar, våld och övergrepp till äldre personers anhöriga, till exempel en partner eller ett vuxet barn. I första hand är det tänkt att användas i mötet med anhöriga till personer med kognitiv sjukdom och till personer som av olika skäl fungerar som anhörigvårdare. Om en person svarar jakande på någon fråga behöver det följas upp med ett samtal kring vad personen varit med om eller utsatt någon annan för, samt eventuella behov av hjälp och stöd. Det går inte att avgöra hur allvarligt det som hänt varit eller vilket behov av hjälp och stöd som finns enbart genom att titta på svaren i formuläret.

REAGERA-Närståendeskattning består av fyra delar. Alla delarna behöver inte alltid användas, utan man väljer vilka delar av formuläret som är aktuella baserat på situationen och syftet med mötet.

Del 1: Relationen mellan dig och din närstående (sidan 1)

De fyra frågor på första sidan är tänkta att kunna användas som screeningfrågor både för att utöva och utsättas för våld. Om personen svarar "ibland" eller "ofta" på någon av frågorna bör man som professionell gå vidare och söka mer information, till exempel genom att ställa frågorna i del 2. Om personen svarar "aldrig" på samtliga frågor behöver inte del 2 användas, men del 3 och 4 kan fortfarande vara aktuella. Om detta fungerar som tänkt utvärderas i den vetenskapliga studien.

Del 2: Relationen mellan dig och din närstående (Sidan 2)

Del 2 används om del 1 indikerar att våld och övergrepp eventuellt förekommer. Sidan kan också användas ensamt för att ställa mer direkta frågor om olika typer av våld eller som uppföljning i de fall man vet att våld tidigare skett. Om man väljer att gå direkt till del 2, kan man med fördel ändå använda den inledande texten till del 1, som en introduktion till mötet.

Del 3: Din närståendes utsatthet det senaste året (Sidan 3)

Del 3 är framför allt tänkt att användas i kontakt med anhöriga till äldre personer som av olika skäl inte riktigt kan redogöra för sin situation, till exempel som en konsekvens av en kognitiv sjukdom. Frågorna handlar om att ha bevittnat eller hört den äldre personen berätta om utsatthet både av personal och andra anhöriga, men också av medboenden på ett särskilt boende eller andra personer.

Del 4: Din närståendes utsatthet tidigare i livet (Sidan 4)

Del 4 handlar om utsatthet tidigare i livet och är också främst tänkt att användas när den äldre personen av olika skäl inte själv kan redogöra för sin situation. Tidigare utsatthet kan vara viktig att känna till eftersom sådana upplevelser kan påverka hur personen reagerar i olika situationer, men också för att det kan finnas ett kvarstående behov av hjälp och stöd.

Formuläret är gratis att använda men vi ber dig först kontakta forskningsledaren och upphovsrättsinnehavaren Johanna Simmons (johanna.simmons@liu.se).

Mer information om REAGERA projektet:

www.liu.se/forskning/reagera/reagera-demens

Kontakt: johanna.simmons@liu.se

Relationen mellan dig och din närstående

När någon har behov av hjälp i vardagen kan det leda till att relationen med anhöriga påverkas och det kan uppstå situationer som är svåra att hantera.

Det kan leda till att man utsätter varandra för olika typer av negativa handlingar även om man egentligen inte vill den andra något illa.

Frågorna nedan avser att uppmärksamma sådana situationer för att de som behöver hjälp och stöd att hantera sin situation ska kunna få det

1. Händer det att du känner dig begränsad i din vardag för att du behöver ta hand om din närstående?	Aldrig	Ibland	Ofta
2. Händer det att du har svårt att bemöta din närståendes humör eller beteenden?	Aldrig	Ibland	Ofta
3. Händer det att din närstående brusar upp mot dig eller behandlar dig illa?	Aldrig	Ibland	Ofta
4. Händer det att du behandlar din närstående på ett sådant sätt att du i efterhand får dåligt samvete?	Aldrig	Ibland	Ofta

Relationen mellan dig och din närstående, del 2			
1. Händer det att du talar nedlåtande till din närstående?	Aldrig	Ibland	Ofta
2. Händer det att din närstående skriker eller skäller på dig?	Aldrig	Ibland	Ofta
3. Händer det att du skriker eller skäller på din närstående?	Aldrig	Ibland	Ofta
4. Händer det att du känner dig rädd för din närstående?	Aldrig	Ibland	Ofta
5. Händer det att din närstående är fysiskt våldsam, till exempel knuffar, slår eller sparkar dig?	Aldrig	Ibland	Ofta
6. Händer det att du håller fast eller på annat sätt är hårdhänt mot din närstående?	Aldrig	Ibland	Ofta
7. Händer det att du låter bli att hjälpa din närstående om hen behöver det, med till exempel mat, kläder eller mediciner?	Aldrig	Ibland	Ofta
8. Händer det att du, mot din närståendes vilja, använder hens pengar för att köpa saker till dig själv eller till någon annan?	Aldrig	Ibland	Ofta
9. Händer det att din närstående tar på din kropp mot din vilja eller kommer med oönskade sexuella kommentarer?	Aldrig	Ibland	Ofta
10. Om din närstående är din partner: Händer det att du är osäker på om din närstående samtyckt till sexuella handlingar som du/ni gjort?	Aldrig	Ibland	Ofta

Din närståendes utsatthet det senaste året

Personer som har ett ökat behov av hjälp och stöd i vardagen löper en ökad risk att utsättas för kränkningar, våld eller övergrepp i olika situationer. De kan bli utsatta av anhöriga, personal inom vård och omsorg eller annan person.

Nedan följer några frågor som handlar om huruvida du känner till, eller har blivit vittne till, sådana handlingar mot din närstående under det senaste året.

1. Har din närstående verkat illa till mods med eller uttryckt rädsla för någon i sin närhet?	Nej	Ja
2. Har någon vid upprepade tillfällen förolämpat, nedvärderat eller sagt något som sårat din närstående?	Nej	Ja
3. Har någon lurat din närstående på pengar eller stulit från hen?	Nej	Ja
4. Har din närstående blivit utsatt för fysiskt våld, till exempel blivit knuffad, nypt, fasthållen, slagen eller sparkad?	Nej	Ja
5. Har din närstående blivit utsatt för något sexuellt övergrepp, till exempel oönskade sexuella kommentarer eller att någon tagit på din närståendes kropp mot hens vilja?	Nej	Ja
6. Har det hänt att din närstående inte fått hjälp när det behövdes, till exempel med att äta, klä sig eller ta medicin?	Nej	Ja
7. Har någon i samband med att de skulle hjälpa din närstående behandlat hen illa, till exempel varit respektlös eller hårdhänt?	Nej	Ja

Din närståendes utsatthet tidigare i livet

Kränkningar, våld och övergrepp kan förekomma genom hela livet. Även om det var längesedan det skedde, så kan det påverka hur man mår nu och reagerar i olika situationer.

Man kan ha blivit utsatt av till exempel föräldrar, partner eller vuxna barn, men också av personal inom vård och omsorg eller annan person.

Känner du till om din närstående tidigare i sitt liv, som barn eller i vuxen ålder, blivit utsatt för något av följande?

1. Psykiskt våld, till exempel att din närstående blivit förnedrad, förminskad, hotad eller att någon försökt bestämma vad hen fick eller inte fick göra?	Nej	Ja
2. Fysiskt våld som din närstående uppfattade som skrämmande, till exempel blivit slagen eller sparkad?	Nej	Ja
3. Sexuellt övergrepp, till exempel att någon tagit på din närståendes kropp mot hens vilja eller tvingat hen till sexuella handlingar?	Nej	Ja
4. Ekonomiskt våld, till exempel att din närstående blivit ekonomiskt utnyttjad eller lurad på pengar?	Nej	Ja
5. Försummelse, till exempel att din närstående inte fått den hjälp eller de hjälpmedel hen behövde för att klara sitt dagliga liv?	Nej	Ja